

Verbindend samenwerken
bij **schoolweigering**

een plukboek

RESEARCH CENTRE
FOR LEARNING
IN DIVERSITY

**HO
GENT**

COLOFON

© HOGENT, 2026

Onderzoek gefinancierd door het Onderzoeksfonds PWO van
Research Centre for Learning in Diversity van HOGENT

Tekst & redactie

Griet De Nys, Maarten Floré & Simon Plets

Illustraties

Aagje Van Damme

Vormgeving

Karakters

Dit plukboek is een vervolg op het onderzoeksproject 'Angst voor de schoolpoort'. Meer info: www.hogent.be/angstvoordeschoolpoort.
Uit deze brochure mag onbeperkt geciteerd worden met vermelding van de correcte bibliografische gegevens: De Nys, G., Floré, M. & Plets, S. (2026).
Verbindend samenwerken bij schoolweigering: een plukboek. HOGENT.

INLEIDING

Waarom dit plukboek?

Schoolweigering begeleiden vraagt geen individuele helden, maar een afgestemd, dragend netwerk. Het vraagt om nauw samen te werken met de jongere, het gezin en de betrokken professionals uit onderwijs en welzijn. In dergelijke trajecten zijn veel betrokkenen actief. Ze kennen elkaar niet altijd goed, maar moeten wel samenwerken rond complexe noden. Dit maakt afstemming, duidelijke communicatie en constructief overleg essentieel.

Netwerkoverleg is daarbij onmisbaar, maar in de praktijk is dit vaak een uitdaging. Dit plukboek wil professionals ondersteunen bij die uitdaging: het biedt handvatten om het netwerkoverleg doelgericht, constructief en verbindend te laten verlopen, zodat de jongere en het gezin er effectief vooruitgang door ervaren.

Wat is dit plukboek?

Dit plukboek is een bundeling van losse fiches, geen protocol of rigide stappenplan. Het bevat geen pasklare antwoorden, maar methodieken en tips om constructief overleg te faciliteren. Het ondersteunt professionals in de samenwerking rond schoolweigering, vóór, tijdens en na netwerkoverlegmomenten.

Hoe lees en gebruik je dit plukboek?

Het plukboek fungeert als wegwijzer en houvast: je kiest zelf wat relevant is voor jouw traject of overleg, wanneer je dat nodig acht. Er is geen vaste volgorde, geen verplicht begin of einde. Het gaat erom dat je 'plukt' wat haalbaar en passend is, en ermee aan de slag gaat op het moment dat het nuttig is. Dit kan zowel in de voorbereiding van een overleg, als houvast tijdens het overleg of als reflectie achteraf.

Voor wie is dit plukboek bedoeld?

Eender welke professional uit onderwijs of welzijn kan hieruit putten: hulpverleners, CLB-medewerkers, leerkrachten, zorgcoördinatoren, leerlingbegeleiders, NAFT-begeleiders, consulente jeugdhulp, contextbegeleiders, huisartsen, ... en iedere andere professional rond jongeren met schoolweigering. Het biedt een houvast voor wie (soms noodgedwongen) het netwerkoverleg in handen neemt.

Hoewel het plukboek ontwikkeld is rond schoolweigering en professionals uit onderwijs en welzijn, kan het ook ondersteuning bieden bij andere samenwerkingsverbanden waarbij professionals met en rond een jongere en zijn gezin samen dienen te werken.

Het is niet de bedoeling dat ouders of jongeren zelf het netwerkoverleg met dit plukboek sturen, maar hun inbreng is essentieel. Transparantie en gelijkwaardige betrokkenheid zijn cruciaal voor een succesvol overleg. Een aantal fiches zijn hier expliciet rond opgebouwd.

Waarom mentaliseren¹ in het netwerk helpt bij het ondersteunen van jongeren.

“Ja, het mag eens over de professional zelf gaan.”

Dit plukboek vertrekt vanuit mentaliseren als basishouding omdat mentaliseren helpt in de aanpak en begeleiding van uitdagende en complexe cases zoals schoolweigering. Het bevordert de samenwerking binnen teams en professionele netwerken door een klimaat van empathie, wederzijds begrip en gedeelde verantwoordelijkheid te creëren.

Het AMBIT-wiel (*Adaptive Mentalization-Based Integrative Treatment*) past het mentaliseren toe in 4 domeinen of kwadranten: naar de cliënt, het team, het netwerk en in leren uit je werk. Dit plukboek focust zich op het kwadrant netwerk waarbij de andere kwadranten ook deels aan bod komen. De kwadranten vormen immers samen een geheel.

Het AMBIT-wiel

¹ **Mentaliseren** is een basishouding die als rode draad verweven zit in deze bundel. Mentaliseren is het vermogen om jezelf van buitenaf te zien en de ander van binnenuit te kunnen zien. In de fiches gebruiken we het woord “verbindend” om toegankelijker te zijn, al is mentaliseren meer dan verbinden alleen. (Bron: Fonagy & Bateman (2007). *Mentalizing and borderline personality disorder*.)

Binnen professionele netwerken wordt mentaliseren gebruikt om desintegratie (naast elkaar werken) tegen te gaan. Mentaliseren stelt professionals in staat om het gedrag van een netwerkpartner te begrijpen in termen van eigen doelen, beperkingen en intenties. Dit bevordert het samenwerken (in plaats van naast elkaar werken) en zorgt voor verbinding tussen de netwerkpartners. Concreet betekent dit dat je als professional probeert te begrijpen wat gedrag van anderen betekent, in plaats van het meteen te beoordelen.

Om goed te kunnen mentaliseren is (epistemisch) vertrouwen² nodig en dat vraagt tijd, maar net in die vertraging zit de versnelling. Door systematisch te mentaliseren binnen netwerken, bevordert dit **geïntegreerd en respectvol samenwerken**, waarbij de jongeren en het gezin niet de dupe worden van tegenstrijdige interventies. Alle fiches stimuleren deze verbinding en mentaliseren vanuit verschillende invalshoeken.

Omwille van de leesbaarheid worden in de fiches volgende begrippen gebruikt:

- *Verbinden* verwijst naar het mentaliseren. Het omvat niet de volledige betekenis van mentaliseren maar is toegankelijker.
- *Ouder* verwijst naar alle mogelijke 'opvoedingsverantwoordelijke(n)'. Onder 'jongere' kan je ook 'kind', 'leerling' of 'cliënt' verstaan.

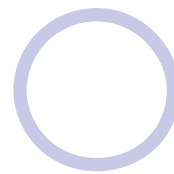
Wie zich wil verdiepen kan deze boeken verkennen:

- Schoolweigering: als schoollopen niet meer lukt – Van Driessche, N., Ameye, G., & De Nys, G. (2022)
- Emotionele ontwikkeling in verbinding: Mentaliserend coachen van begeleiders van kinderen en jongeren met complexe gedragsproblemen – De Belie, E., & Verhasselt, J. (2024)
- De kracht van mentaliseren – Hutsebaut, J., Nijssens, L., & van Vesse, M. (2021)
- AMBIT in de praktijk – Van Duursen, R., Hengstmengel, M., Knapen, S. & Savian-van Roekel, M. (2024)
- Adaptive mentalization-based integrative treatment: A guide for teams to develop systems of care – Bevington, D., Fuggle, P., Cracknell, L., & Fonagy, P. (2017)

² Epistemisch vertrouwen gaat om de openheid en veiligheid die nodig is om echt iets van een ander te willen aannemen. Als er sprake is van epistemisch vertrouwen, merk je dat de ander je écht begrijpt en precies aanvoelt wat jij doormaakt.
(Bron: <https://manuals.annafreud.org/ambit/>)

Verbindend samenwerken bij **schoolweigering.**

Een plukboek

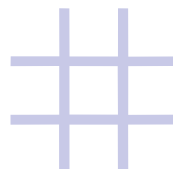
1 Tips voor
een verbindend
netwerkoverleg

2 Check-ins:
Een verbindende
start voor een
nieuw netwerk

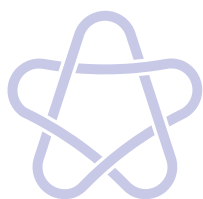
3 Check-ins:
Een verbindende
start voor een
bestaand netwerk

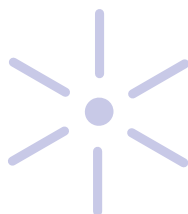
4 Wie is
betrokken? Hoe en
wat kan die doen?
Het perspectieven-
schema

5 Een netwerk
werkt door rollen
te expliciteren

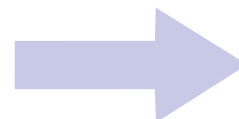
6 Netwerk(partner)
loopt vast: de kracht
van verbindende
vragen

7 Jongeren of
ouders hun stem in
het netwerkoverleg
krachtig maken

8 De onzichtbare/
afwezige jongere of
ouder zichtbaar
maken

9 Hoe werk
je een nieuwe
netwerkpartner
snel in?

10 Een
professionele
partner is afwezig.
Verzamel vooraf
antwoorden

11 Prioriteiten
bepalen van een
overleg

12 Een
netwerkoverleg
afronden: de
praktische kant

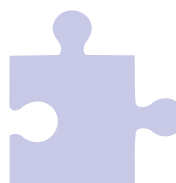
13 Check-outs:
verbindend
afronden

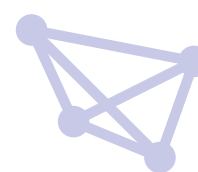
14 Beroepsgeheim
“Ik ga naar een
overleg en vertel
(n)iets over ...”

15 Blijvend
reflecteren om
te leren van het
(net)werk

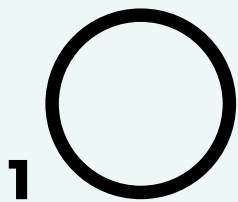

16 Organisaties
leren elkaar
kennen op
organisatieniveau

17 Tussen
overleggen
blijven verbinden

Tips voor een verbindend netwerkoverleg

WAAROM

Een netwerkoverleg werkt pas echt als je vertrouwen kan laten groeien tussen jongere, ouders en professionals. Dit vraagt tijd en aandacht.

ACTIE

BRENG IN KAART WIE BETROKKEN IS met jongere en ouders. Leg de regie bij de jongere of de ouders. Het is hun overleg waarbij professionals worden uitgenodigd, niet omgekeerd. Maak het netwerk rond de jongere visueel en vraag toestemming om andere professionals uit te nodigen.

- *Wie is belangrijk voor jou? (verken verschillende levensdomeinen)*
- *Wie wil je mee rond de tafel?*

KIES BEWUST PLAATS EN TIJD

Vermijd drempelverhogende locaties of moeilijke tijdstippen (school, opvang, werk ...). Een aangename plek met een warm ontvangst werkt drempelverlagend.

STUUR EEN DUIDELIJKE UITNODIGING naar deelnemers:

- *Wie is er uitgenodigd?*
- *Wat is het doel van het overleg?*
- *Waarover moet vooraf worden nagedacht?*

TIJDENS HET OVERLEG

- *Zorg voor een drankje, een koekje, een aangename ruimte,... kortom, voorzie een hartelijk onthaal.*
- *Zorg dat afwezigen toch gehoord worden via vooraf verzamelde input.*
- *Sta stil bij mogelijke spanningen of impact: bereid jongere en ouders samen voor, bij voorkeur met iemand die hen nabij is. Bekijk ook naast wie ze wensen te zitten en op welke plaats.*
- *Besteed aandacht aan de opstelling: een cirkelopstelling werkt vaak rustgevend en gelijkwaardig.*
- *Maak duidelijke afspraken over rollen: Wie zit het overleg voor? Wie ondersteunt jongere/ouders? Wie maakt verslag?*
- *Let op bij het gebruik van te veel hulpverlenerstaal.*

AANDACHT

De basis om deze randvoorwaarden in praktijk om te zetten vind je hoofdzakelijk terug in de fiches 'het perspectievenschema', 'rollen expliciteren' en 'jongere of ouders hun stem krachtig maken'.

Check-ins

Een verbindende start voor een nieuw netwerk

WAAROM

Start het overleg door echt kennis te maken en voeling te krijgen met elkaars verwachtingen. Dit creëert verbinding en geeft rust.

ACTIE

Start met een check-in vraag die elke deelnemer aan het netwerk beantwoordt:

- “Mijn wens voor dit overleg is ...”
(verwachtingen expliciteren)
- “Ik ga na dit overleg tevreden naar huis als ...”
(verwachtingen expliciteren)
- “Ik wens met dit netwerk een rol te spelen bij ...”
(rollen expliciteren)
- Je maakt kort kennis in duo's en stelt die andere voor aan de groep aan de hand van deze vragen:
 1. “Dit is (naam buur) en werkt voor (naam organisatie).
 2. Hij/zij sluit aan bij dit overleg omdat ...
 3. Hij/zij stap na deze samenkomst tevreden buiten als ...” (verbinding maken)

Je kan deze check-in's ook gebruiken bij de check-out om te peilen in welke mate de verwachtingen ingelost zijn.

AANDACHT

Durf tijd te nemen voor een goede check-in. Je kan bij de check-out terugkomen op de geformuleerde verwachtingen (zie fiche check-out).

Check-ins

Een verbindende start voor een bestaand netwerk

WAAROM

Een specifieke verbindende mindset creëren, ook tussen mensen die elkaar al enigszins kennen helpt de samenwerking vooruit.

ACTIE

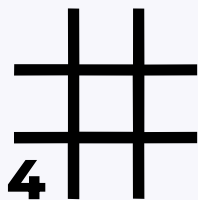
Start met een check-in vraag die elke deelnemer aan het netwerk beantwoordt:

- Vul aan: *"Ik hoop het vandaag zeker te hebben over ..."* (verwachtingen expliciteren)
- Als je weet wie er naast je zit en vanuit welke organisatie, kan je een rondje doen:
"De persoon naast mij zit hier als ... (rol, functie) en diens meerwaarde aan deze tafel is volgens mij ..."
De persoon in kwestie erkent deze meerwaarde al dan niet en vult kort aan. Vervolgens stelt hij/zij opnieuw de buur voor. (verbindend perspectief)
- *"Wat was voor jou een fijn moment van samenwerken met iemand van dit netwerk? En wat maakte dit een fijn moment?"* (krachten expliciteren)

AANDACHT

Durf tijd te nemen voor een goede check-in. Je kan bij de check-out terugkomen op de geformuleerde verwachtingen (zie fiche 13. check-out).

Wie is betrokken? Hoe en wat kan die doen?

Het perspectievenschema

WAAROM

Het perspectievenschema maakt een overzicht van alle perspectieven, acties en afspraken. Er wordt vanuit andere fiches vaak naar deze basisfiche verwezen omdat het perspectievenschema alle perspectieven samenbrengt en een gedragen aanpak mogelijk maakt bij een complex en uitgebreid netwerk.

ACTIE

Gebruik het perspectievenschema als basis van een begeleidingstraject en vertel dat je als bedoeling hebt om elkaar echt te beluisteren en de aanpak op elkaar af te stemmen. Breng antwoorden op (een selectie van) deze vragen samen in het perspectievenschema:

WIE IS ALLEMAAL BETROKKEN?

Geef elke actief betrokkene een naam en een rij in het perspectievenschema. Het gaat om informele betrokkenen zoals de jongere in de eerste plaats, een ouder, een grootouder, vriend, ... en professionals zoals een leerkracht, leerlingbegeleider, CLB-medewerker, NAFT-begeleider, consultant, contextbegeleider, etc.

- *Wie is actief betrokken?*
- *Welke informele en professionele partners betrekken we best?*
- *Zijn er partners niet aanwezig die wel een belangrijke rol spelen? Wie nodigt wie uit?*

HOE BELEEF JE DE SITUATIE?

Laat elke betrokkene antwoorden op deze vraag om elk perspectief zichtbaar te maken.

- *Wat doet deze situatie met mij?*
- *Waar wil ik naartoe? (wens/doel)*

WAT / ACTIES

- *Wat is mijn kracht?*
- *Wat loopt goed/moeilijk?*
- *Wat heb ik al gedaan en zou ik wel/niet behouden?*

WIE DOET WAT

- *Wat is er volgens mij nog nodig? Wie kan dit opnemen?*
- *Wie neemt welk engagement op en tegen wanneer? (iedereen doet iets, gedeelde verantwoordelijkheid)*

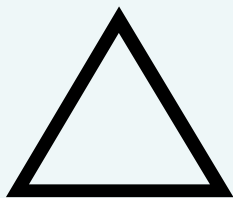
AANDACHT

Dit perspectievenschema invullen vraagt om een moderator (zie fiche 5. rollen expliciteren).

WIE IS ER ALLEMAAL BETROKKEN?		HOE BELEEF JE DE SITUATIE?	WAT DOE/DEED JE?	WIE DOET WAT?
Jongere				
Ouder				
...				
...				
...				

Via deze link kan je een invulbaar sjabloon downloaden van het perspectievenschema:

Een netwerk werkt door rollen te expliciteren

WAAROM

Het expliciteren van rollen binnen een netwerk, zorgt voor duidelijkheid, verbinding, efficiëntie en gedeelde verantwoordelijkheid.

ACTIE

Expliciteer rollen van elke betrokkene in dit netwerk(overleg).
Wie neemt welke rol op?

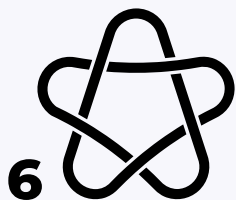
1. **SPILFIGUUR** = het gekende gezicht dat het dichtst bij het jongere en/of het gezin staat.
 - *Is een vertrouwd en veilig aanspreekpunt voor en volgens jongere en/of gezin.*
 - *Brengt continu de stem en perspectief van ouder en gezin binnen.*
 - *Handelt met het mandaat van de jongere/ouder én alle betrokkenen.*
2. **REGISSEUR** = houdt overzicht over het proces en brengt beweging in het proces.
 - *Brengt betrokkenen samen.*
 - *Verzamelt via alle betrokkenen waar de noden liggen.*
 - *Schakelt het volledige netwerk in wanneer nodig.*
 - *Werkt transparant samen met het hele netwerk.*
 - *Handelt met het mandaat van alle betrokkenen.*
3. **MODERATOR** = de gids tijdens het netwerkoeverleg en zorgt voor een efficiënt, doelgericht en veilig overleg.
 - *Stuurt op een helder, gezamenlijk doel.*
 - *Benoemt spanningen en mismatches.*
 - *Zorgt dat élk perspectief gehoord wordt – ook dat van afwezigen.*
 - *Laat rollen verhelderen of verschuiven in het overleg.*
 - *Maakt afspraken en plant evt. een vervolgoeverleg.*
 - *Zorgt ervoor dat iemand een schriftelijk neerslag maakt van de afspraken van dit overleg. Het perspectievenschema (fiche 4) kan hiervoor dienen.*
 - *Kan ook een neutrale, niet betrokken collega zijn.*

AANDACHT

Deze rollen verdeel je best bij de opstart van een netwerk(overleg). De fiche van het perspectievenschema ondersteunt de rollenverdeling.

Wees aandachtig dat deze rollen verdeeld zijn en niet bij één persoon terecht komen. Zo maak je er een gedeelde verantwoordelijkheid van. Ook iemand uit het informeel netwerk vb.: een ouder kan één van deze rollen opnemen.

4. **ACTIEVE NETWERKPARTNER** = Elke netwerkpartner speelt een rol, want iedereen draagt bij aan de samenwerking. Samen kunnen we binnen de grenzen, en soms buiten de lijntjes kleuren.

Netwerk(partner) loopt vast

De kracht van verbindende vragen

WAAROM

Complexe situaties zoals schoolweigering dagen elke betrokkene uit. Zo durft frustratie en machteloosheid de kop op steken. Aan de hand van verbindende vragen worden spanningen binnen het netwerk of bij een netwerkpartner erkend. Door hier op een zorgzame manier tijd en ruimte voor te maken, kan meer wederzijds begrip en gedragenheid ontstaan. In die vertraging zit net de versnelling: verbinden vraagt tijd maar eens verbonden win je tijd.

ACTIE

1. IN VERBINDING MET JEZELF

- *Wat doet deze situatie met mij?*
- *Wat maakt dat ik me zo voel?*
- *Hoe probeer ik hiermee om te gaan?*

2. VERBINDING MAKEN MET DE ANDER

- *Hoe begrijp ik de reactie(s) van de ander (bijv. zwijgen, roepen, afwachten, tegenspreken, ...)?*
- *Wat wens ik in/voor deze situatie?*
- *Welke positieve momenten blijven me bij?*

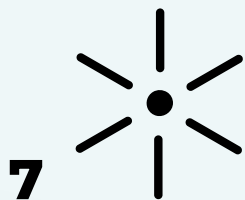
3. GROEI

- *Waarmee ga ik aan de slag?*
- *Wat heb ik nodig om vol te houden?*
- *Wie en wat zouden me hierbij kunnen ondersteunen?*

AANDACHT

De vragen kunnen individueel of in groep aan iedereen binnen het netwerk worden gesteld, inclusief de jongere en ouders. Jijzelf of teamlid kan dit doen ter voorbereiding van, tijdens of na een netwerkoeverleg.

Jongeren of ouders hun stem in het netwerkoverleg krachtig maken

WAAROM

De jongere/ouder zijn dé centrale netwerkpartner met unieke expertise.

ACTIE

Het uitgangspunt is dat de ouder/jongere zoveel mogelijk regie krijgen over het overleg. Zij bepalen wie aansluit, wat er besproken dient te worden en geven vorm aan de besluitvorming. Wij zijn als hulpverleners uitgenodigd op hun overleg en zijn er om hen te ondersteunen. Dit is altijd de na te streven visie. Soms is dit niet haalbaar. Hou dan rekening met volgende tips.

VOOR HET OVERLEG

- *Informeer over wie aansluit op het overleg.*
- *Vraag naast wie de ouder/jongere wil zitten, vraag of er een vertrouwenspersoon is.*
- *Overloop de agendapunten en het verloop van het overleg.*
- *Bereid voor wat ze wensen te brengen: welke vraag wil ouder/jongere stellen aan de aanwezige(n).*
- *Zet hun agendapunten op de uitnodiging.*

TIJDENS HET OVERLEG

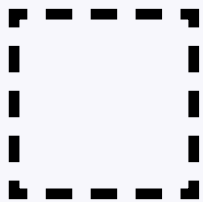
- *Ouder/jongere kan het bedreigend vinden om als eerste aan het woord te komen.*
- *Ouder/jongere kan het makkelijker vinden om via beeld (visualisatie) hun standpunt te verduidelijken i.p.v. het gesproken woord.*
- *Luister oprecht en geef tijd. Maak geen gehaaste indruk.*
- *Het kan ook zijn dat jongere/ouder aanwezig is, maar niet actief bijdraagt aan het gesprek rond de tafel.*
- *Neem het standpunt en de aanvullingen van de ouder/jongere op in het verslag.*

NA HET OVERLEG

- *Bezorg het verslag.*
- *Neem tijd om met ouder/jongere het overleg/het verslag te overlopen: voelde je je gehoord, kan je je vinden in de afspraken, wat zou er beter kunnen,...*

AANDACHT

De moderator en spilfiguur hebben hierin een belangrijke rol (zie fiche 5. rollen expliciteren).

De onzichtbare/afwezige jongere of ouder zichtbaar maken

WAAROM

Ook al is de jongere/ouder niet fysiek aanwezig op een overleg, kan je rekening houden met hun perspectief en die in beeld brengen.

ACTIE

VOOR HET OVERLEG

De stem van de jongere kan zichtbaar gemaakt worden via een audio/video boodschap, een brief of via een vertrouwenspersoon (familielid, vriend, ...).

Inspirerende vragen:

- *Wat wil je dat in het overleg besproken wordt? Wie moet er zeker bij zijn?*
- *Wat gaat er al goed? Wat moet er anders?*
- *Stel vragen uit het perspectievenschema.*
- *Welke vraag moeten we in het overleg beantwoorden?*
- *Het belangrijkste dat jullie vandaag moeten begrijpen over mij is...*
- *Nu ervaar ik... (heden) / binnen 1 maand wil ik... (toekomst) / wat ik nodig heb om daar te geraken is... (wens).*
- *Mijn wens is... / dit loopt goed... / dit zijn mijn krachten...*
- *Mijn zorgen... / dit loopt moeilijk...*
- *Mijn voorstel... / hier heb ik hulp nodig...*
- *Mensen die mij nog kunnen helpen zijn...*

TIJDENS HET OVERLEG

- *Maak de afwezige jongere/ouder zichtbaar door een lege stoel te plaatsen en zet deze actief in.*
- *Spreek af wie het perspectief van de jongere/ouder zal opnemen tijdens het overleg.*
- *Zorg voor antwoorden op de inbreng van de jongere/ouder.*
- *Noteer in het verslag de inbreng van de jongere/ouder en het antwoord hierop.*

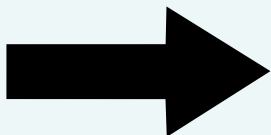
NA HET OVERLEG

- *Bezorg het verslag en doe een terugkoppeling aan de jongere/ouder.*

AANDACHT

Maak duidelijke afspraken, ook over de manier waarop informatie mag en zal gedeeld worden. Kijk hiervoor ook naar de fiche 4. het perspectievenschema en 14. beroepsgeheim.

In uitzonderlijke gevallen is een netwerkoeverleg zonder jongere/ouder aangewezen. Bijvoorbeeld bij spanningen tussen de professionals. Tips hierrond vind je in fiche 6. netwerk loopt vast. Wees hierover ook transparant naar jongere/ouder.

Hoe werk je een nieuwe netwerkpartner snel in?

WAAROM

Een visuele weergave van het traject biedt overzicht zodat een nieuwe netwerkpartner snel ingewerkt is. Zo vermijden we dat jongeren en ouders hun verhaal moeten herhalen.

ACTIE

Stel je als nieuwe partner kort voor en richt je hoofdzakelijk tot de jongere en ouders:

1. Voor welke organisatie werk ik?
2. Waarvoor kan jongere/ouder bij mij terecht?
3. Waarom kom ik nu in beeld?
4. Met wie werk ik nauw samen?

Mogelijke manieren om een begeleidingsproces overzichtelijk in beeld te brengen:

- Gebruik het **perspectievenschema** als overzicht van het reeds gelopen traject. “Waarvoor kan ik bij wie terecht?” is de vraag die voor de jongere en ouder in de eerste plaats duidelijk moet beantwoord kunnen worden.
- Maak samen een **tijdslijn**: de gezette stappen, wie er vroeger en nu betrokken is, en wat de wensen en toekomstperspectieven zijn.
- Maak samen een **genogram of/en ecogram** waarbij je een overzicht bekomt van de jongere en het hele netwerk.

Overweeg om een toekomstige partner uit te nodigen.

Dit kan gaan om een netwerkpartner waar een aanmelding loopt, maar waar nog geen plaats is. Hun blik op de situatie kan inspirerend zijn.

AANDACHT

Transparantie naar de jongere en het gezin over welke informatie met wie wordt gedeeld, blijft essentieel. Daarbij is het belangrijk om steeds oog te hebben dat het veilig aanvoelt voor het gezin en of alle informatie duidelijk overkomt (Zie fiche 4. het perspectievenschema en 14. beroepsgeheim).

Een professionele partner is afwezig

Verzamel vooraf antwoorden

WAAROM

Elk perspectief weegt mee, ook dat van een afwezige partner. Door hun perspectief expliciet binnen te brengen blijft het netwerk betrokken.

ACTIE

VOOR HET NETWERKOVERLEG

- *Eerst en vooral: Heeft het zin dit overleg te voeren zonder deze betrokkene?*
- *Vraag aan de afwezige partner vooraf korte, concrete antwoorden (telefonisch, mail, ...):*
 - *Wat loopt goed?*
 - *Wat wil je bespreken?*
 - *Wie moeten we (extra) betrekken?*
 - *Wat heb jij nodig van dit netwerk?*

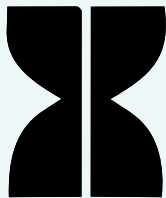
TIJDENS HET OVERLEG brengt een aanwezige partner deze input binnen: leest de mail voor, laat een korte opname afspelen of belt de partner op om de stem te laten horen.

NA HET OVERLEG koppelt iemand terug naar de afwezige over het overleg en het verslag wordt bezorgd. De volgende afspraak wordt gedeeld zodat deze partner opnieuw actief kan deelnemen.

AANDACHT

Zie ook fiche 9. hoe werk je een nieuwe netwerkpartner snel in, fiche 8. de onzichtbare/afwezige jongere of ouder zichtbaar maken en fiche 5. het netwerk werkt door rollen te expliciteren.

Prioriteiten bepalen van een overleg

WAAROM

Deze fiche bevat vragen waardoor je op een snelle en efficiënte manier vanuit verschillende perspectieven, prioriteiten kan bepalen. De waaromvragen zijn verbindende vragen, de schaalvragen niet. Dit vraagt daarom wel wat aandacht en omkadering voor de jongeren en ouders, voorafgaand aan dit overleg.

ACTIE

VOOR HET NETWERKOVERLEG (of bij de start) vraag je elke netwerkpartner incl. jongeren en ouders om op basis van de algemene hulpvraag of het thema kort te antwoorden op volgende vragen:

- *Mijn bezorgdheid is?*
- *Reageer op onderstaande vragen met 'laag, matig of hoog' + leg kort uit waarom (1 zin):*
 - *Hoe dringend is actie hierrond volgens mij?*
 - *Hoe groot is het risico als we nu niet ingrijpen?*
 - *Hoe groot zijn de zorgen bij deze situatie?*
- *Welke actie moet er zeker gebeuren? (één zin)*

TIJDENS HET OVERLEG wordt alle input samengebracht om prioriteiten overzichtelijk samen te brengen. Elke stem komt gelijkwaardig aan bod.

NA HET OVERLEG koppelt iemand terug naar de afwezige(n). Dit overzicht belandt in het verslag dat iedereen wordt bezorgd.

AANDACHT

Aan het eind van een overleg kan je afspraken maken d.m.v. het perspectievenschema (welke acties zijn prioritair, wie doet wat) en vraag of prioriteiten zijn veranderd (zie fiche 4).

Een netwerkoeverleg afronden

De praktische kant

WAAROM

Een netwerk gaat pas echt aan het werk tussen de overlegmomenten door. De netwerkoeverlegmomenten zijn enkel een afstemmingsmoment. Goede afspraken en opvolging tussendoor zijn cruciaal.

ACTIE

OP HET EINDE VAN HET OVERLEG

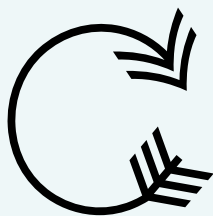
- *Spreek af wie wat doet en tegen wanneer.*
- *Spreek af hoe tussentijdse afstemming vorm krijgt.*
- *Spreek af wie het verslag verstuurt.*
- *Spreek af wie terugkoppelt naar afwezige(n).*
- *Neem tijd voor de check-out.*

NA HET OVERLEG

- *Blijf in contact met je netwerk tussen de overlegmomenten. Wacht niet af tot een volgend overleg om iemand te contacteren, te vragen hoe iets verlopen is, of de spanningen aanhouden, Hou elkaar op de hoogte van de genomen acties of successen, stem af, stel vragen.*
- *Besprek het overleg met een collega van je team die niet betrokken was bij het netwerkoeverleg, zeker als je na het netwerkoeverleg met een vorm van onvrede zit. Onderzoek samen met je collega deze onvrede, waar die vandaan komt en hoe je dit kan delen binnen het netwerk.*

AANDACHT

Het perspectievenschema (fiche 4) en Rollen expliciteren (fiche 5) zijn ondersteunend.

Check-outs

verbindend afronden

WAAROM

Naast de praktische afronding, zet je met de check-out in op de relationele afronding. Door middel van check-outs (en check-ins) ontstaat ruimte om écht contact te maken tussen netwerkpartners die samenwerken in uitdagende situaties.

ACTIE

Check-out: Stel relationele vragen om naast praktisch ook relationeel af te ronden:

- *Ik kon bespreken wat ik wou en dat is...*
- *Ik ga tevreden uit dit overleg want...*
- *Wat ik zeker wil onthouden uit dit overleg is...*
- *Ik vond het deugddoend te merken dat...*
(verwachtingen, expliciteren, transparantie, verbinding)
- *Had je het gevoel dat je kon inbrengen wat belangrijk voor jou was en werd daar rekening mee gehouden?*
- *Kan je het overleg met 1 woord omschrijven dat jouw gevoel of ervaring samenvat?*
- *Wat zou er volgens jou voor zorgen dat het volgende overleg nog beter verloopt?*
- *Voelde jij je begrepen tijdens dit overleg, werd er écht geluisterd? Wat zorgde daarvoor?*

AANDACHT

Maak bewust tijd voor check-outs en check-ins en neem dit op in de agenda van het overleg (zie fiche 2. en 3. check-in).

Beroepsgeheim

“Ik ga naar een overleg en vertel (n)iets over ...”

WAAROM

Helder en transparant communiceren binnen de lijnen van al dan niet gedeeld beroepsgeheim tussen netwerkpartners om samenwerking mogelijk te maken, en toch vertrouwen en veiligheid behouden?

In netwerkoeverleggen komen hulpverleners samen die gebonden zijn aan het (gedeeld) beroepsgeheim, en onderwijsprofessionals die gebonden zijn aan discretieplicht. Dit kan spanning veroorzaken en vraagt voortdurend balanceren tussen beschermen en samenwerken. Door van bij de start duidelijkheid te geven aan jongeren, ouders en professionals over wat wel en niet gedeeld kan worden, ontstaat er transparantie. Dat voorkomt misverstanden, versterkt vertrouwen en zorgt dat beroepsgeheim geen rem vormt, maar een gedeeld kader om het overleg werkbaar en constructief te houden.

ACTIE

Geef de regie aan de jongeren en ouders. Hierdoor ondervang je al meteen de uitdagingen rond het beroepsgeheim.

- *Wat wil je dat we zeker wél en niet delen?*
- *Wil je erbij zijn of iemand meenemen die jou vertegenwoordigt?*

Gebruik hun belangen als kompas en check regelmatig: Is dit oké voor jou?

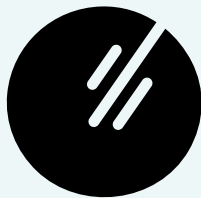
Wees als professional transparant:

- *Wat mag jij delen binnen jouw beroepsgeheim?*
- *Waar liggen voor jou de grenzen?*
- *Hoe kunnen we hiermee rekening houden in dit overleg?*

Sluit af met een korte samenvatting van wat gedeeld werd en waarom, en koppel dit terug naar jongeren en ouders indien die niet aanwezig bij het netwerkoeverleg.

AANDACHT

In situaties van verontrusting kan het zijn dat je zonder toestemming van jongeren en ouders informatie deelt met elkaar vanuit het gedeeld beroepsgeheim. Wees hierover transparant.

Blijvend reflecteren om te leren van het (net)werk

WAAROM

Omdat er voor complexe begeleidingstrajecten en samenwerkingsverbanden geen vast stappenplan bestaat, is het essentieel te leren uit eigen ervaringen van gelopen samenwerkingen en overlegmomenten. Het gaat om systematische reflectie om de eigen praktijk te begrijpen en aan te passen.

ACTIE

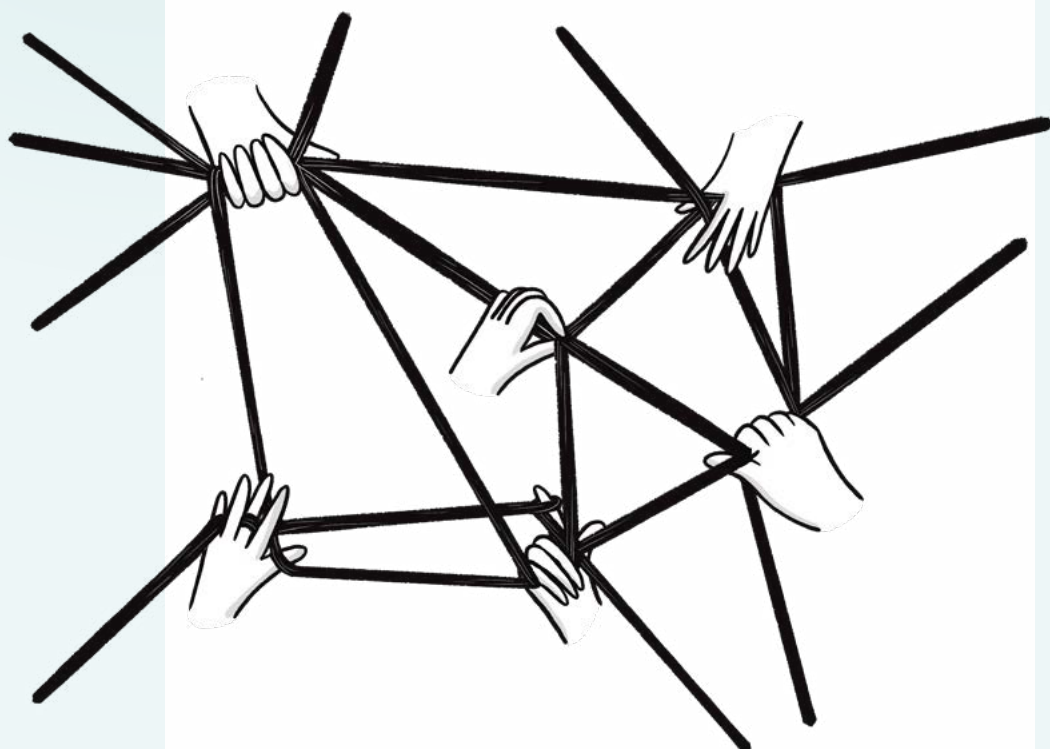
BASISREFLECTIE

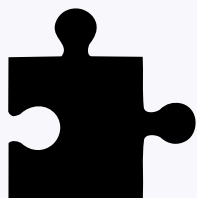
Neem tijd om te vertragen en te leren uit lopende en afgelopen trajecten:

- *Wat leren we over de samenwerking?*
- *Waarom doen we dit op deze manier? Is dit effectief?*
- *Hoe kunnen we dit verbeteren?*

SYSTEMATISCHE REFLECTIE

1. *Evolueer naar een cultuur waarin het veilig en vertrouwelijk is om onzekerheden en fouten te delen. Op welke manier kunnen we dit inbouwen in onze werking?*
2. *Zoek een gelijkaardig ander team of andere organisatie om expertise en good practices uit te wisselen.*
3. *Maak gebruik van intervisiemethodieken om ook afgeronde trajecten onder de loop te nemen.*

Organisaties leren elkaar kennen op organisatieniveau

WAAROM

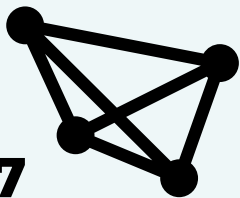
Organisaties leren elkaar kennen, los van een specifieke situatie, zodat het duidelijker is wie wat kan betekenen voor jongeren en gezinnen. Zo begrijpen we elkaars rol, sterktes en mogelijkheden beter.

ACTIE

Vul deze rolfiche in:

Naam van mijn organisatie	
De kernbelangen van onze organisatie zijn	
Mijn rol in de begeleiding van schoolweigering is (meestal)	
Bij een netwerkoeverleg rond schoolweigering zijn dit voor mij belangrijke aandachtspunten	

Ga in gesprek met een andere organisatie en bespreek hoe jullie organisaties kunnen samenwerken in de begeleiding van schoolweigering of andere situaties.

Tussen overleggen blijven verbinden

WAAROM

Tussen netwerkoeverleggen blijft samenwerking sterk wanneer hulpverleners actief contact houden, regelmatig reflecteren en elkaars expertise benutten.

ACTIE

1. GEBRUIK JE NETWERK ALS KLANKBORD EN BRON VAN EXPERTISE

- Bel een collega uit je netwerk die een ander domein beter kent om te overleggen of advies te vragen.
- Vraag raad wanneer je merkt dat je moedeloos wordt of jezelf niet meer helemaal herkent in de situatie.
- Vraag een collega om even te luisteren zodat je kan verwoorden wat de case met je doet en zelf tot inzichten kan komen.

Vragen die helpen bij reflectie:

- Wat doet deze situatie met mij?
- Waar wil ik precies naartoe? (doel)
- Welke krachten zie ik bij mezelf, bij het gezin en bij netwerkpartners?
- Hoe kan ik in een volgend overleg eerlijker of opener aangeven wat ik eerder niet kon delen?
- Wat heb ik nodig om te kunnen doen wat ik eigenlijk wil doen?

2. BLIJF BOUWEN AAN HET NETWERK, OOK TUSSEN DE OVERLEGGEN DOOR

- Erken dat netwerkvorming tijd kost en dat veiligheid groeit door regelmatige afstemming en contact.
- Betrek een potentiële toekomstige partner (zelfs iemand op de wachtlijst) al adviserend nog vóór die volledig instapt in de begeleiding, zodat wachten toch dynamisch kan blijven.

3. ZORG VOOR CONTINUE AFSTEMMING ONDER NETWERKPARTNERS

- Hou elkaar op de hoogte van relevante evoluties tussen overlegmomenten door.
- Leg contact wanneer je vastloopt, twijfelt of nood hebt aan gezamenlijk denken.
- Stem verwachtingen, rollen of vragen af vóór het volgende overleg om verrassingen te vermijden.

Dit plukboek is het resultaat van het participatief onderzoeksproject *Angst voor de schoolpoort – de hulpverlening* (2024–2026) en werd uitgevoerd door praktijkonderzoekers Maarten Floré, Simon Plets en Griet De Nys, verbonden aan het Research Centre for Learning in Diversity van HOGENT.

Samen met de betrokken jeugdhulpverleners zochten we naar manieren om schoolweigering aan te pakken met het netwerk. We danken hen voor hun kritische vragen en waardevolle inzichten tijdens het cocreatieproces van dit ontwerp:

- Groep INTRO – Elyssa Covatti, Elien De Graeve en Marieke Thielemans.
- LEJO vzw – Thijs Sprengers en William Michiels.
- vzw aPart – Gail Deboeuf en Soetkin Van den Broeck.
- PROFO vzw – Marie Coulembier Vandelannoote.
- Samen1Plan Gent-Scheldekraacht – Nele Lepa, Margo Geeroms, Ine Goeminne en Jana Vanopbroeke.
- IGIP Krachtgericht Waas & Dender – Lana Felix, Dorien Waterschoot en Anupama Kinders.
- CLB: Kübra Ince, Hanne Boon, Isabelle Rodts, Anke De Sutter en Liesbeth Schoofs.

Meer weten?
www.hogent.be/angstvoordeschoolpoort